

Педагогічна освіта

УДК 378:37.017.4

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17780189>

Визначення компетентностей майбутніх магістрів педагогічних спеціальностей щодо проєктування безпечного освітнього середовища на основі стандарту вищої освіти

Федьків Ольга Юріївна

студентка спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,

кафедра педагогіки та інноваційної освіти,

Національний університет «Львівська політехніка»,

м. Львів, 79013, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0937-6545>

Ієвлєв Олександр Миколайович

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти,

Національний університет «Львівська політехніка»,

м. Львів, 79013, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1567-4131>

***Анотація:** У статті розглянуто проблему підготовки майбутніх магістрів педагогічних спеціальностей до проєктування безпечного освітнього середовища шляхом визначення відповідних компетентностей на основі стандарту вищої освіти. **Мета.** Визначити компетентності, необхідні майбутнім магістрам педагогічних спеціальностей для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища, на основі аналізу положень стандарту вищої освіти та сучасних підходів до професійної підготовки педагогів. **Методи.** Вивчення та аналіз наукових джерел для розкриття сутності теоретико-методичних підходів до проблеми дослідження;*

теоретичне узагальнення і систематизація, за допомогою яких було охарактеризовано проблемне поле дослідження, порівняльний аналіз для співвіднесення компетентностей освітньо-професійної програми з компонентами безпечного освітнього середовища; структурно-компонентний аналіз для уточнення змісту компетентностей, що визначаються; узагальнення отриманих результатів. **Результати.** Встановлено, що безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти є багатокомпонентною системою, яка включає безпеково-інфраструктурний (фізичний аспект), психолого-соціальний (психологічний, соціокультурний, екологічно-інклюзивний та здоров'язберезувальний аспекти), цифрово-інформаційний (цифровий аспект) та організаційно-ціннісний (організаційно-правовий і патріотично-громадянський аспекти) компоненти. У результаті здійсненого співвіднесення компетентностей освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки», розробленої на основі Стандарту вищої освіти України для спеціальності «Освітні, педагогічні науки», із визначеними компонентами безпечного освітнього середовища було підтверджено їхню змістову релевантність і структурну узгодженість, оскільки закладені в програмі загальні та фахові компетентності корелюють зі змістом кожного компонента безпечного освітнього середовища. Було конкретизовано зміст і склад компетентностей, необхідних майбутнім магістрам для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища, а також окреслено їхню функціональну приналежність до відповідних компонентів, що забезпечує цілісність і системність професійної підготовки здобувачів освіти. **Висновки.** Проведене дослідження дало змогу концептуально окреслити значення компетентнісного підходу у підготовці майбутніх магістрів педагогічних спеціальностей до проєктування безпечного освітнього середовища. Запропонована система компетентностей узгоджується із сучасними вимогами до професійної діяльності педагогів і забезпечує здатність

здобувачів освіти враховувати комплекс ризиків, потреб та ресурсів освітнього простору. Отримані результати можуть бути покладені в основу розроблення змістових модулів, спрямованих на формування в магістрантів умінь проєктувати безпечне освітнє середовище. Інтеграція таких модулів в освітню програму сприятиме її змістовому оновленню, забезпечить узгодженість підготовки за визначеними компетентностями та слугуватиме методичною основою для подальшого вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогічних фахівців.

Ключові слова: безпечне освітнє середовище; компоненти безпечного освітнього середовища; проєктування; компетентності; магістратура; освітні науки; стандарти вищої освіти.

Identifying the competencies of future masters of pedagogical specialities in designing a safe educational environment based on higher education standards

Fedkiv Olha Yuriivna

student majoring in Educational and Pedagogical Sciences,
Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-0937-6545>

Iievliev Oleksandr Mykolaiovych

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Pedagogy and Innovative Education,
Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1567-4131>

Abstract: The article discusses the problem of preparing future masters of pedagogical specialities to design a safe educational environment by identifying relevant competencies based on higher education standards. **Objective.** Identify the competencies required by future masters of pedagogical specialities for the effective design of a safe educational environment, based on an analysis of the provisions of the higher education standard and modern approaches to the professional training of teachers. **Methods.** Study and analysis of scientific sources to reveal the essence of theoretical and methodological approaches to the research problem; theoretical generalisation and systematisation, used to characterise the problem field of the research, comparative analysis to correlate the competences of the educational and professional programme with the components of a safe educational environment; structural and component analysis to clarify the content of the competences being defined; generalisation of the results obtained. **Results.** It has been established that a safe educational environment in a higher education institution is a multi-component system that includes security and infrastructure (physical aspect), psychological and social (psychological, socio-cultural, environmentally inclusive and health-preserving aspects), digital and information (digital aspect) and organisational and value-based (organisational and legal, patriotic and civic aspects) components. As a result of the correlation of competencies of the educational and professional programme 'Educational and Pedagogical Sciences', developed on the basis of the Standard of Higher Education of Ukraine for the speciality 'Educational and Pedagogical Sciences', with the defined components of a safe educational environment, their content relevance and structural consistency were confirmed, since the general and professional competencies laid down in the programme correlate with the content of each component of a safe educational environment. The content and composition of the competencies required by future masters for the effective design of a safe educational environment were specified, and their functional affiliation with the relevant components was outlined, ensuring the

*integrity and systematic nature of the professional training of students. **Conclusions.** The study made it possible to conceptually define the importance of the competency-based approach in preparing future masters of pedagogical specialities to design a safe educational environment. The proposed system of competencies is consistent with modern requirements for the professional activities of teachers and ensures that students are able to take into account the complex risks, needs and resources of the educational space. The results obtained can be used as a basis for the development of content modules aimed at forming master's students' skills in designing a safe educational environment. The integration of such modules into the educational programme will contribute to its substantive updating, ensure the consistency of training in specific competencies and serve as a methodological basis for the further improvement of the professional training of future teaching specialists.*

Keywords: *safe educational environment; components of a safe educational environment; design; competencies; master's degree; educational sciences; Higher Education Standard.*

Постановка проблеми. Питання забезпечення безпечного освітнього середовища в закладі вищої освіти набуває особливої актуальності в умовах зростання соціальних, психологічних, цифрових та інфраструктурних ризиків, що впливають на якість освітнього процесу. Саме стан безпечного освітнього середовища визначає рівень захищеності учасників освітнього процесу, створює передумови для результативної взаємодії та формує сприятливі умови для навчання, розвитку й соціалізації здобувачів освіти. Забезпечення фізичної, психологічної та емоційної безпеки студентів розглядається нині як один із ключових критеріїв якості діяльності закладу вищої освіти.

Разом із тим, незважаючи на наявність значної кількості праць, присвячених сутності, структурі та умовам формування безпечного освітнього середовища, недостатньо дослідженим залишається питання того, яким чином

майбутні педагоги мають бути підготовлені до його проєктування. Особливо гостро ця проблема постає у підготовці магістрантів педагогічних спеціальностей, адже саме магістерська підготовка спрямована на формування комплексу професійних компетентностей, що забезпечують здатність виконувати завдання з проєктування безпечного освітнього середовища.

Водночас стандарти вищої освіти визначають перелік загальних і фахових компетентностей, проте вони не деталізують їх у контексті проєктування безпечного освітнього середовища. Це створює розрив між нормативно визначеними вимогами до підготовки педагогів і реальними запитами сучасної освітньої практики.

З огляду на викладене постає необхідність науково обґрунтованого визначення компетентностей, які є необхідними майбутнім магістрам педагогічних спеціальностей для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища, що й актуалізує проведення цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика освітнього середовища знайшла широке відображення в наукових дослідженнях, зокрема у працях І. Ахновської, І. Беха, В. Бикова, О. Ієвлева, Г. Полякової, М. Братка, Ю. Жука, С. Сисоєвої, Г. Пустовіт та Н. Школяр, у яких розкрито його структуру, функціональні характеристики та способи організації в закладах освіти.

Дослідженню безпечного освітнього середовища присвячено роботи Г. Васяновича, Н. Беляєвої, Н. Бойчук, Л. Бутузової О. Духневич, Г. Євсєєвої, Т. Цюман, та ін., у яких визначено ключові умови, ризики та підходи до проєктування безпечного освітнього простору.

Закон України «Про освіту» визначає поняття «безпечне освітнє середовище», трактуючи його як «сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди» [11].

Поділяємо підхід Г. Васяновича, який концептуалізує поняття «безпечне освітнє середовище» у контексті професійної відповідальності педагога та визначення його ключових завдань щодо створення й підтримання такого середовища у закладах вищої освіти [5].

За розвідками Н. Беляєвої [2, с. 164], безпечне освітнє середовище в початковій школі розглядається як складна й багатогранна система, що охоплює такі важливі складові, як безпечне, розвивальне, інклюзивне та мотиваційне освітнє середовище навчання, спрямоване на забезпечення відчуття захищеності й безпеки дітей.

За іншим підходом, безпечне освітнє середовище визначається як сукупність умов, що виключають можливість завдання фізичної, майнової та/або моральної шкоди здобувачам освіти, а відповідальність за його забезпечення несе керівник закладу освіти [8, с. 84].

Таким чином, сучасні дослідження підкреслюють багатовимірний характер освітнього середовища й різні підходи до забезпечення його безпечності, що створює теоретичну основу для подальшого уточнення змісту компетентностей, пов'язаних із його проектуванням.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Попри значний обсяг наукових досліджень, існують аспекти, які залишаються недостатньо розробленими. Ключовим з них є питання підготовки майбутніх педагогів, зокрема магістрантів, до проектування безпечного освітнього середовища.

Науковці визначають такі ключові вимоги до компетентностей педагогів у контексті функціонування безпечного освітнього середовища: знання ознак безпечного освітнього середовища; знання особливостей формування та функціонування безпечного освітнього середовища; уміння організовувати безпечне освітнє середовище; уміння дотримуватися принципів безпечного

освітнього середовища; уміння дотримуватися правил підтримання фізичного та психологічного здоров'я здобувачів освіти [9, с. 194–195].

Водночас аналіз законодавчих вимог дає змогу виокремити три основні групи ризиків, у межах яких розглядається безпека освітнього середовища: інфраструктурно-технічні (недотримання санітарних, протипожежних і будівельних норм та правил); цифрові й інформаційні (загрози для життя і здоров'я учасників освітнього процесу); соціально-психологічні (прояви фізичного чи психологічного насильства, експлуатації, дискримінації, приниження честі, гідності та ділової репутації).

Реалізація цього підходу представлена у працях Н. Муляр [12], яка окреслює проєктні вимоги до безпечного та здорового освітнього середовища Нової української школи, що охоплюють дотримання принципів Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища, забезпечення фізичної, психоемоційної та соціальної безпеки учнів, формування здоров'язбережувальної компетентності, співпрацю школи та сім'ї у питаннях збереження здоров'я дитини та урахування вікових і соціокультурних потреб учнів. Проте ці напрацювання переважно адресовані початковій та середній школі.

Попри наявність розвиненої теоретичної бази, питання проєктування безпечного освітнього середовища в процесі підготовки магістрантів педагогічних спеціальностей залишається недостатньо дослідженим.

Стандарти вищої освіти визначають загальні та фахові компетентності, однак не деталізують їх у контексті вимог до створення безпечного освітнього середовища у закладах вищої освіти. Відповідно, в окремих освітньо-професійних програмах відсутні структуровані змістові модулі, спрямовані на формування у майбутніх магістрантів умінь аналізувати, моделювати й проєктувати безпечний освітній простір.

Таким чином, залишається нерозв'язаною проблема науково обґрунтованого визначення компетентностей, необхідних майбутнім магістрам педагогічних спеціальностей для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Мета статті - визначити компетентності, необхідні майбутнім магістрам педагогічних спеціальностей для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища на основі аналізу положень стандарту вищої освіти та сучасних підходів до професійної підготовки педагогів.

Для досягнення цієї мети ставляться такі завдання:

- визначити зміст компонентів безпечного освітнього середовища на основі базових аспектів, що його формують;
- здійснити співвіднесення компетентностей освітньо-професійної програми з визначеними компонентами безпечного освітнього середовища;
- визначити компетентності, необхідні майбутнім магістрам для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. На підставі проведених досліджень нами виокремлено базові аспекти, що формують безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти.

Фізичний аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані Т. Белковою, Т. Фасолько, Г. Олійник [1; 17] та ін., охоплює дотримання санітарних норм, наявність безпечної та функціональної інфраструктури, забезпечення належного технічного стану приміщень і створення умов, що мінімізують ризики для здоров'я та життя здобувачів освіти.

Психологічний аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані О. Бондарчук, А. Мельник, О. Прокоф'єва [4; 11] та ін., охоплює забезпечення емоційної підтримки учасників освітнього процесу,

формування доброзичливої та довірливої атмосфери взаємодії, відсутність психологічного тиску, страху чи будь-яких форм психологічного насильства, а також створення умов, що сприяють психологічному комфорту, відкритості, конструктивному спілкуванню й підтримці позитивного емоційного стану здобувачів освіти.

Соціокультурний аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи Л. Шелудченко, М. Леснікової, М. Щербиніної [10; 20; 21] та ін., передбачає повагу до культурного й соціального різноманіття, розвиток культури взаємодії, забезпечення інклюзивної комунікації та недопущення дискримінації, що створює сприятливі умови для інтеграції здобувачів освіти з різними потребами.

Цифровий аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані І. Чичкань, В. Юскович-Жуковською, Л. Соловей [18; 22] та ін., передбачає захист персональних даних здобувачів освіти, забезпечення безпечної роботи в цифровому середовищі, формування культури відповідального та критичного використання цифрових ресурсів, запобігання кіберризикам і цифровим загрозам, а також створення таких умов функціонування інформаційно-освітнього простору, які гарантують конфіденційність, цілісність і доступність цифрової інформації.

Організаційно-правовий аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані Н. Беляєвою, О. Кайдановською, О. Зацерковною [3; 8] та ін., охоплює виконання правил, процедур і політик безпеки, дотримання нормативно-правових вимог, організацію внутрішніх процесів відповідно до встановлених стандартів, а також створення умов, що забезпечують контроль, прозорість і відповідальність у функціонуванні освітнього простору.

Екологічно-інклюзивний та здоров'язбережувальний аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані С. Іванчуком, Г.

Пустовіт, В. Судаковою [6; 7; 15] та ін., передбачає створення умов для інклюзії, забезпечення доступності та рівності можливостей для всіх учасників освітнього процесу, дотримання здоров'язбережувальних вимог, організацію екологічно безпечного освітнього простору, а також мінімізацію ризиків для життя й здоров'я здобувачів освіти.

Патріотично-громадянський аспект безпечного освітнього середовища, з огляду на підходи, запропоновані О. Горою, Н. Чубінською, М. Попко [6; 19] та ін., охоплює формування громадянської відповідальності, розвиток національної ідентичності, утвердження цінностей громадянського суспільства, а також створення умов, що сприяють усвідомленню прав і обов'язків, активній громадянській позиції та правовій культурі здобувачів освіти.

Структуру безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти становлять такі компоненти: безпеково-інфраструктурний; психолого-соціальний; цифрово-інформаційний; організаційно-ціннісний.

Безпеково-інфраструктурний компонент (фізичний аспект) полягає у тому, що заклад вищої освіти забезпечує належний технічний стан будівель і приміщень, облаштовує укриття, евакуаційні виходи та безпечні зони, здійснює пожежну, техногенну й санітарну безпеку, проводить інструктажі та навчальні тривоги, а також забезпечує дотримання гігієнічних норм.

Психолого-соціальний компонент (психологічний, соціокультурний, екологічно-інклюзивний та здоров'язбережувальний аспекти) полягає у тому, що заклад вищої освіти організовує роботу психологічної служби, впроваджує програми профілактики стресу, булінгу й мобінгу, формує гуманний стиль взаємодії, забезпечує інклюзивність шляхом створення доступних приміщень, використання адаптованих матеріалів і надання супроводу, реалізує здоров'язбережувальні технології, а також забезпечує соціальну підтримку та адаптацію студентів.

Цифрово-інформаційний компонент (цифровий аспект) полягає у тому, що заклад вищої освіти впроваджує захищені інформаційні системи, забезпечує функціонування політики кібербезпеки, контролює дотримання вимог щодо захисту персональних даних, організовує навчання з цифрової грамотності, здійснює моніторинг цифрових загроз, а також забезпечує безпечне та регламентоване використання електронних освітніх платформ.

Організаційно-ціннісний компонент (організаційно-правовий та патріотично-громадянський аспекти) полягає у тому, що заклад вищої освіти розробляє стратегії, програми та протоколи безпеки, забезпечує правове регулювання діяльності, здійснює контроль дотримання нормативних документів, упроваджує гнучкі формати навчання залежно від безпекової ситуації, організовує заходи з громадянської та патріотичної освіти, а також формує відповідальну громадянську позицію учасників освітнього процесу.

Для реалізації завдань дослідження нами здійснено співвіднесення компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Освітні, педагогічні науки» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти [13], розробленою на основі Стандарту вищої освіти України [16], у контексті забезпечення визначених нами компонентів безпечного освітнього середовища.

Безпеково-інфраструктурний компонент узгоджується з компетентностями, що охоплюють здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, застосування знань у практичних ситуаціях, здатність до адаптації та дії в новій ситуації (загальні компетентності), а також здатність проектувати і досліджувати освітні системи, розробляти й реалізовувати нові освітні інструменти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти, уміння проектувати функціонування педагогічної системи та освітнього процесу із використанням сучасних педагогічних інструментів і технологій (фахові компетентності).

Психолого-соціальний компонент узгоджується з компетентностями, що охоплюють здатність до аналітичного мислення та розв'язування проблем, ефективної міжособистісної взаємодії й дослідницької діяльності (загальні компетентності), а також уміння враховувати різноманітність та індивідуальні особливості здобувачів, управляти розвитком педагогічної команди, критично осмислювати освітні проблеми й добирати методи навчання з урахуванням психофізіологічних характеристик студентів (фахові компетентності).

Цифрово-інформаційний компонент узгоджується з компетентностями, що охоплюють здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, застосування знань у практичних ситуаціях, уміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми (загальні компетентності), а також здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології в освітній і дослідницькій діяльності, демонструвати теоретичні знання й практичні навички зі створення дистанційного курсу розробляти й застосовувати нові підходи до розв'язання дослідницьких та інноваційних завдань (фахові компетентності).

Організаційно-ціннісний компонент узгоджується з компетентностями, що охоплюють здатність до аналітичного мислення й синтезу, практичного застосування знань, адаптації до нових ситуацій, розв'язування проблем, відповідальної поведінки, проведення досліджень та ухвалення етичних рішень (загальні компетентності), а також здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті, управляти стратегічним розвитком команди, критично осмислювати проблеми у сфері освіти, інтегрувати знання та розв'язувати складні завдання в мульти- та міждисциплінарних контекстах, застосовувати оптимальні методи контролю знань здобувачів (фахові компетентності).

Об'єктом вивчення освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки» (спеціальність «Освітні, педагогічні науки») є: системи освіти, освітні

процеси у формальній та неформальній освіті, узагальнений соціально-педагогічний досвід, висвітлений у педагогічних теоріях, концепціях, контекстних (професійно орієнтованих) практиках, методики викладання освітніх курсів у закладах вищої освіти.

На основі одержаних результатів співвіднесення компетентностей освітньо-професійної програми з визначеними компонентами безпечного освітнього середовища було визначено компетентності, необхідні для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища – табл. 1. При цьому їх зміст визначався в координатах об'єкта вивчення освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки».

Таблиця 1

Компетентності, необхідні для проєктування безпечного освітнього середовища (на основі компетентностей Стандарту вищої освіти України для спеціальності «Освітні, педагогічні науки»)

Компонент	Релевантні загальні та фахові компетентності ОПП	Компетентності, необхідні для проєктування безпечного освітнього середовища
1. Безпеково-інфраструктурний	ЗК2, ЗК3, ЗК5, ФК1, ФК5, ФК10	ФКБС 1. Здатність інтегрувати результати аналітичних досліджень, дані ризик-менеджменту та положення нормативно-правових документів з метою ухвалення обґрунтованих рішень щодо проєктування й забезпечення безпечного освітнього середовища. ФКБС 2. Здатність проєктувати, здійснювати експертизу та удосконалювати інфраструктурні й організаційні рішення, спрямовані на підвищення рівня безпеки освітнього середовища.

2. Психолого-соціального	ЗК1, ЗК6, ЗК7, ФК3, ФК6, ФК11	ФКБС 3. Здатність аналізувати психологічні та соціальні чинники освітнього середовища, ідентифікувати пов'язані з ними ризики та розробляти педагогічно обґрунтовані рішення для їх мінімізації. ФКБС 4. Здатність організовувати ефективну взаємодію між учасниками освітнього процесу, здійснювати медіацію, підтримувати інклюзивність та формувати позитивний соціально-психологічний клімат у закладі освіти.
3. Цифрово-інформаційний	ЗК2, ЗК6, ЗК10, ФК2, ФК9, ФК13	ФКБС 5. Здатність аналізувати цифрові ресурси, ідентифікувати інформаційні ризики та здійснювати моніторинг цифрової безпеки в освітньому середовищі. ФКБС 6. Здатність проектувати та обґрунтовувати цифрові освітні середовища й дистанційні курси з урахуванням вимог безпеки, педагогічної доцільності та забезпечення ефективної взаємодії учасників освітнього процесу.
4. Організаційно-ціннісний	ЗК1, ЗК3, ЗК8, ЗК10, ЗК11, ФК4, ФК6, ФК8	ФКБС 7. Здатність аналізувати нормативно-правові засади та управлінські процеси, що стосуються організації, підтримання й моніторингу безпечного освітнього середовища. ФКБС 8. Здатність формувати й підтримувати культуру академічної доброчесності, соціальної відповідальності та громадянської активності як підґрунтя безпечного й гуманного освітнього простору.

Джерело: власна розробка авторів

Слід зазначити, що залежно від обсягу та структури курсу перелік компетентностей може уточнюватися шляхом їх змістової інтеграції.

Проведене дослідження засвідчило, що освітньо-професійна програма містить усі необхідні механізми, передбачені Стандартом вищої освіти, для забезпечення підготовки майбутніх фахівців до проектування безпечного освітнього середовища.

Наведений у цьому дослідженні підхід можна віднести до пілотажних та може розглядатися як допоміжний аналітичний інструмент, що дозволяє вирішувати завдання формування або розвитку готовності майбутніх магістрів педагогічних спеціальностей до проєктування безпечного освітнього середовища.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти є багатокомпонентною системою, яка охоплює безпеково-інфраструктурний, психолого-соціальний, цифрово-інформаційний та організаційно-ціннісний компоненти. Зміст кожного з них визначається відповідними базовими аспектами безпеки: фізичним, психологічним, соціокультурним, цифровим, організаційно-правовим, екологічно-інклюзивним, здоров'язбережувальним і патріотично-громадянським.

Співвіднесення компетентностей освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки», розробленої на основі Стандарту вищої освіти України для спеціальності «Освітні, педагогічні науки», із визначеними компонентами безпечного освітнього середовища довело їхню змістову релевантність. Загальні та фахові компетентності майбутніх магістрів узгоджуються зі змістом кожного компонента, що формує необхідні передумови для розвитку їхньої здатності до проєктування безпечного освітнього середовища.

На основі проведеного аналізу визначено систему компетентностей, необхідних майбутнім магістрам педагогічних спеціальностей для ефективного проєктування безпечного освітнього середовища. Сформований перелік компетентностей структуровано відповідно до компонентів безпечного освітнього середовища, що забезпечує його змістову узгодженість із загальними та фаховими компетентностями, визначеними освітньо-професійною програмою.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на аналіз змісту дисциплін освітньо-професійної програми та розроблення змістових модулів з проєктування безпечного освітнього середовища, інтеграція яких забезпечить узгодження підготовки з визначеними компетентностями й слугуватиме методичною основою для удосконалення програми.

Список використаних джерел

1. Белкова Т. Сучасні підходи до визначення сутності поняття «здоров'язбережувальне освітнє середовище» [Електронний ресурс]. *Вісник Національного університету Чернігівський колегіум імені Т. Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2024. Вип. 29–30. С. 3–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2024_29-30_3 (дата звернення: 07.10.2025).

2. Беляєва Н. П. Формування готовності майбутніх учителів до реалізації безпечного освітнього середовища у початковій школі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Український державний університет ім. М. Драгоманова. Київ, 2024. 161 с.

3. Беляєва Н. П., Зацерковна О. П., Ребрина М. В. Проєктування безпечного освітнього середовища в умовах реформування Нової української школи. *International scientific journal Grail of Science*. 2023. № 30 (August). С. 288–292. DOI: 10.36074/grail-of-science.04.08.2023.046.

4. Bondarchuk O. I., Prokofieva O. R., Jurcik T. A., Kokyryna O. M. Psychological safety of participants in the educational process during the COVID-19 pandemic: a comparative analysis of online learning. *CTE Workshop Proceedings*. 2025. Vol. 12. Pp. 471–497. DOI: <https://doi.org/10.55056/cte.427>.

5. Васянович Г. П. Роль педагога у формуванні безпечного освітнього середовища у вищому навчальному закладі. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогіка. 2017. № 4. С. 1–9.

6. Від мультикультуралізму до транскультурності: проблема збереження цінностей цивілізованого співіснування : монографія / В. М. Судакова, Н. Б. Отрешко та ін. К. : Інститут культурології НАМ України, 2018. 288 с.

7. Іванчук С. Еколого-освітнє середовище як чинник ефективності професійної підготовки майбутніх вихователів. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1. С. 61–65. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.10>.

8. Kaidanovska O., Dumnych P. Current problems of arranging shelters in educational institutions in Ukraine. *Architectural Studies*. 2023. Vol. 9, No. 2. P. 81–95. DOI: 10.56318/as/2.2023.81.

9. Калініна Л., Лісова Н., Топузов М., Калініна Г., Малюга М. Організаційно-педагогічні засади функціонування опорних закладів освіти в умовах децентралізації : монографія / за наук. ред. проф. Л. Калініної. 2-ге доп. вид. Київ : Педагогічна думка, 2023. 212 с.

10. Леснікова М. В. Інклюзія осіб з особливими освітніми потребами в освітнє середовище закладів професійної професійно-технічної освіти: досвід розвинених країн та ситуація в Україні [Електронний ресурс]. *Статистика України*. 2022. № 2. С. 64–72. URL: <https://su-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/377> (дата звернення: 07.10.2025).

11. Мельник А. Соціально-психологічні особливості формування конструктивної взаємодії учасників освітнього процесу як умови безпеки комунікативного середовища. *Věda a perspektivy*. 2023. № 12 (31). С. 188–201. DOI: 10.52058/2695-1592-2023-12(31)-188-201.

12. Муляр Н. М. Безпечне та здорове освітнє середовище Нової української школи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5 Педагогічні науки реалії та перспективи*. 2020. Вип. 77. С. 151–154. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.33>.

13. Освітньо-професійна програма «Освітні педагогічні науки» другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність А1 Освітні науки. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2025. 19 с.

14. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-19. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення: 02.11.2025).

15. Пустовіт Г. Творче освітнє середовище закладу вищої освіти у формуванні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії. *Нова педагогічна думка*. 2022. № 4. С. 93–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2022_4_18 (дата звернення: 08.10.2025).

16. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 011 Освітні педагогічні науки. Затв. та введено в дію наказом МОН України від 11.05.2021 р. № 520.

17. Фасолько Т. С., Олійник Г. І., Горшкова Г. В. Створення безпечного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. *Початкова освіта*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12652622>.

18. Чичкань І. В., Спасітелева С. О., Жданова Ю. Д. Освітнє середовище для формування культури безпекового поведіння у кіберпросторі при підготовці фахівців з економіки та управління [Електронний ресурс]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 84 № 4. С. 354–375. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2021_84_4_23 (дата звернення: 08.10.2025).

19. Чубінська Н., Попко М. Заклад вищої освіти як освітнє середовище формування правової культури студентів [Електронний ресурс]. *Молодь і ринок*. 2023. № 11–12. С. 92–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2023_11-12_19 (дата звернення: 17.10.2025).

20. Шелудченко Л. С., Мартинова С. О., Комарніцький С. П., Фірман Ю. П. Інклюзивне освітнє середовище у закладах вищої освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2024. Вип. 1 (25). С. 138–146.

21. Щербиніна М., Борисова Ю. Проблеми інтеграції студентів з інвалідністю в освітнє та соціальне середовище [Електронний ресурс]. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 24 (2). С. 203–207. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2019_24\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2019_24(2)__37) (дата звернення: 17.10.2025).

22. Юскович-Жуковська В. І., Соловей Л. Я., Лотюк Ю. Г., Близнюк С. В. Формування безпекового цифрового освітнього середовища. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука*. Серія: Педагогіка та психологія. 2025. С. 208–213. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-2-31>.